

Yerel Siyasette Etik Kültürünün Gelişimi ve Toplum Üzerindeki Etkileri

S. Sadık SAYILGANOĞLU¹

Özet

Yerel yönetimler, demokrasi kültürünün doğduğu ve geliştiği örgütsel yapılardır. Toplumun yönetim ve karar alma süreçlerine katılma imkanının daha yüksek olduğu bu örgütsel yapılar, bir çok bireysel ve toplumsal değerlerin ortaya çıkmasına da zemin hazırlamaktadır.

Yerel yönetimlerin halka yakın olması, içinde bulunduğu toplumun ahlaki ilkelerine ve kültürel değerlerine uygun hareket etme noktasında daha dikkatli davranmasını gerektirmektedir. Bu yakınlık, toplum için, yerel yönetimlerin uygulamalarındaki olumlu ve olumsuz yönleri değerlendirme olanağı sağlamaktadır. Yerel yönetimlerin yönetim mekanizmalarında, karar alma ve uygulama süreçlerinde bazı zafiyetlerin olması muhtemel bir durumdur. Bu zafiyetler süreç içerisinde etik ilkelerin ihlaline ve etik dışı davranışların oluşmasına neden olabilmektedir. Etik ilkeler, toplumlar arasında farklılıklar göstermekle birlikte, adil davranma ve bireyin hakkını koruma düşüncesiyle geliştirilen değerlerdir. Bu değerlere aykırı davranılması ise etik dışılıktır. Günümüzde yerel yönetimlerde etik dışı davranışlar içerisinde en yaygın olanları: rüşvet, irtikap, zimmet, kayırmacılık, çıkar çatışması, bireysel menfaat elde etme amacıyla görevi kötüye kullanma, partizanlık ve kamu yararını gözetmeme şeklinde sayabiliriz. Yerel yönetimlerin bu tür etik dışı uygulamalara yönelik olarak, etkin çözümler üretmelerini bir zorunluluk olarak değerlendirebiliriz. Belediyelerde kurulan etik komisyonlar, etik dışı uygulamalara yönelik, en etkin denetim mekanizmalarıdır.

Anahtar kelimeler: *Yerel yönetim, yerel siyaset, etik ilkeler, demokrasi*

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Yüksek Lisans Öğrencisi, e-mail: selmanisadiksayilganoglu@aydin.edu.tr

The Development of a Culture of Ethics in Local Politics and its Impact on Society

Abstract

Local governments, the birthplace of democracy, culture and organizational structures that develop. The organizational structures of the society's management and the higher the possibility to participate in the decision-making process is preparing the ground for the emergence of a lot of individual and social values.

Local government is close to the public, it found that in the society's moral principles and cultural values to point to the appropriate course of action requires more careful. This proximity to the community, providing positive and negative aspects of the assessment of the ability of local government administration. In the local government management mechanism, decision-making and is likely to be a case of some weaknesses in the implementation process. These weaknesses and unethical violation of ethical principles in the process can lead to the formation of behavior.

Ethics, although this varies between communities, are the values that developed the idea of protecting the right to fair treatment and individuals. The violation of these values is the feminine ethics. Today the most common ones in unethical behavior in local government: bribery, extortion, embezzlement, nepotism, conflict of interest, abuse of office in order to obtain personal benefits, in the form of non-partisanship and the public interest can be counted. Of local governments to address such unethical practices, we can evaluate the effective solutions as a necessity. Founded in municipal ethics commissions, for unethical practices are the most effective control mechanisms.

Keywords: *Local government, local politics, ethical principles, democracy*

Giriş

1980'li yılların başından itibaren merkezi ve yerel yönetim anlayışı ve kültüründe büyük değişimler yaşanmıştır. Küresel ölçekte yeni bir yönetim anlayışının oluştuğu bir süreç gelişmekte olup, bu süreç içerisinde, hesap verebilirlik ve sorgulanabilirlik, şeffaflık, kaynakların etkin ve

verimli kullanılması gibi etik değerler önem kazanmıştır. Etik kültürünün oluşmasının, devlet yönetim anlayışında uygulama bakımından dürüstlük ve doğruluğun sağlanabilmesi noktasında önemi artmaktadır. Günümüzde etik ilkelerin anlaşılması, kabullenilmesi ve uygulanması, çoğu ülkede etik kültürün yerleşmişlik düzeyine göre farklılıklar gösterebilmektedir. Toplumlarda etik kültürünün oluşumu, farklı süreçlerde ve farklı biçimlerde gerçekleşebilmektedir. Devletlerin yönetim alanındaki etik anlayışı, nitelik ve düzey bakımından içinde buldukları toplumda etik kültürünün yerleşmişlik düzeyi ile yakından ilgilidir. Türkiye’de gelişmekte olan bir kamu yönetim anlayışı görülmektedir. Gelişmekte olan bu yönetim anlayışının neticesi olarak, yönetim alanında bazı reform ve yenilikler yapılmış ve yapılmaktadır. Bu reformlar arasında en önemlisi ise KGEK (Kamu Görevlileri Etik kurulu)’nun kurulmasıdır.

Etik değerlerin devlet yönetim sistemindeki etkinliğinin artması, şeffaflık, hesap verebilirlik, dürüstlük, tarafsızlık ve toplumsal fayda odaklı bir hizmet anlayışını oluşturmak amacı ile kurulmuş olan KGEK’nun son yıllarda sürdürdüğü çalışmalar, toplumun devlet yönetimine karşı güvenini sağlayacak sonuçlar ortaya koymuştur.

Yerel yönetimlerde etik ilkelerin belirlenmesi ve uygulanması açısından kurul kararları büyük öneme sahiptir. Yerel yönetimlerde etik kültürünün gelişmesi bağlamında bu denetim mekanizmalarının etkinliği ve sağladığı fayda süreç içerisinde görülmektedir. Modern yönetim anlayışı ve demokratik yönetim sisteminde, etik kavramı vazgeçilmez bir olgudur. Topluma yakınlığı yönünden de yerel yönetimlerin etik sistemi, yönetim alanında ve kurumsal yapı içerisinde yerleştirmesi önemli ve gereklidir. Belediyeler, etik uygulamalar noktasında çeşitli çalışmalar yürütmektedirler. Belediyelerin kendi bünyelerinde oluşturdukları etik komisyonları, yönetimin işleyişi, uygulamaları ve karar alma süreçlerinde, etik ilkelere uygunluğu artırıcı yönde etki sağlamıştır. Demokrasi kültürünü benimsemiş toplumlarda, nitelikli hizmet sunumu ve hizmette kaliteyi artırma çabaları, özellikle yerel yönetimlerde, etik değerlerin önemsenerek bu ilkelerin daha etkin bir şekilde uygulanması noktasında yoğunlaşmaktadır. Böylece, başta yerel yönetimlerde olmak üzere, etik değerlerin önemi daha iyi anlaşılmalı ve bu konuda farkındalığı artıracak gelişmeler yaşanmaktadır. Toplumda etik kültür anlayışı yerleştikçe, etik

kavramı her alanda ön plana çıkan bir gereklilik haline dönüşmektedir. Seçimle iş başına gelenlerden seçmenlerin aradığı özelliklerden biride, etik kriterlere uygun hareket edip etmediğidir.

Ahlaki ilkler, Belediyeler gibi kar amacı olmayan, mali kaynak ve imkanların kullanılması konusunda yasal yetkiye sahip kuruluşlarda yolsuzluk, usulsüzlük, çıkar çatışması ve görevi kötüye kullanma gibi etik dışı davranışların önlenmesini sağlayan başlıca unsurlardır.

Etik kavramı

Etik, ahlaki tutum, uygulama ve yargılar ile alakalı bir kavram olmasından dolayı toplum felsefesi ve bilim dünyasının önemli bir konusu ve sistemli bir bilim dalı olarak karşımıza çıkmaktadır. Etik kavramı yanlışlar ya da doğrular, gerekliler ya da gereksizler, faydalılar ya da zararlıların yanı sıra, eylemlerin neticelerini değerlendirmekle de ilgili bir kavramdır. Etik temel ahlak kurallarını ve uygulamalarını inceleyen bir bilim dalıdır. Bilinen ahlak kavramlarını ve ahlaki değerlerin konumunu inceleyen etik, benimsenen ahlaki davranışların arkasındaki düşünce, anlayış ve hükümleri değerlendirir. (NUTTALL,1997) Etik kelimesi, Yunanca “karakter” manasındaki “ethos” kelimesinden gelmektedir. Ethos kelimesinden gelen “ethics” terimi de, uygun ve soyut olanı göstererek, temel ahlak ilkelerinin ve toplumsal değer yargılarının değerlendirilmesi neticesinde oluşmaktadır. Bu manada etik, halk içinde geniş yer tutan, genel kabul görmüş ahlaki değerlerden daha önemlidir. (FROMM,1981) Etiğin araştırma konusu, bireyin her davranışı ve eylemlerinin sebebi ve kaynağının incelenmesidir. Ahlak, toplumsal değerler ve ilkelerle alakalı olumlu ve olumsuzları ve bu kurallar ile bağdaşacak davranışların neler olduğunu ortaya koyar. Ahlak genel anlamda, bireyin toplum içinde ne şekilde davranması gerektiği ile alakalı sözlü kriterler ihtiva eder. Etik ise somut olmayan kavramlar içermekle beraber bu kavramların ne anlama geldiğini açıklamayı amaçlar. Etik ilkelerin belirli bir konu ile alakalı yazılı kuralları ihtiva etmesi düşünülür. Örnek olarak, bilim etiği, yönetim etiği, sağlık etiği, adalet etiği, eğitim ve öğretim etiği, toplum etiği, basın etiği gibi dallarda müşterek kurallar her ne kadar olsa da, bu alanlar da kendi alanlarına münhasır kurallar mevcuttur. Bu kurallar, riayet etmesi beklenen kişilerin karakterlerine göre olmamakla birlikte, genel anlamda kabul görmüş, toplum tarafından benimsenen ilkelere istinaden oluşturulurlar. (LAMBERTON, LESLIE,

1995). Etik, esas olarak arzu edilen bir yaşam tarzının incelenmesi ve tanımlanmasıdır. Daha genel anlamda değerlendirecek olursak, bütün davranış ve düşüncelerin doğru bir şekilde anlaşılması; nasıl davranılacağı veya nasıl davranılmayacağı, nelerin talep edileceği veya nelerin talep edilmeyeceğinin, neyin kabul edileceği veya neyin kabul edilmeyeceğinin anlaşılmasıdır. Özet olarak etik, bireyin tutum ve davranışlarının olumlu-olumsuz, doğru-yanlış bakımından bir değerlendirilmeye tabi tutulmasıdır. (AYDIN,2003).

Etikle İlgili Hukuki Çerçeve

Etik ile ilgili bazı yasalarda ve mevzuatlarda düzenlemeler mevcuttur. Bu düzenlemelerin bazılarını şu şekilde sayabiliriz;

- 5176 sayılı (KGEK) Kurulması hakkındaki Kanun,
- Kamu Çalışanları Yönetmeliği,
- 657 sayılı DMK,
- 5237 sayılı TCK,
- 3628 sayılı Mal Bildirimi, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu,

Türkiye de yönetim etiği konusunda çıkartılan ilk kanun maddesi, 25 Mayıs 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5176 sayılı KGEK'nun Kurulması Hakkındaki Kanun maddesidir. Bu kanun neticesinde kurulan, KGEK'nun yetki ve görevleri;

- Etik davranış kurallarının belirlenmesi,
- Hediyeleşme yasağının neleri kapsadığının belirlenmesi,
- Etik Davranış kurallarına uyulmaması durumunda doğrudan ya da şikayetler neticesinde gereken kovuşturmanın yapılması,
- Toplumda etik anlayışını benimsetmek amacı doğrultusunda bazı çalışmalar yapmak ve bu yönde yapılacak çalışmalara gereken desteğin verilmesi.

Kanun Maddeleri; Cumhurbaşkanı, (TBMM) Türkiye Büyük Millet Meclisi Milletvekilleri, Hükümet, TSK ve Yargı çalışanları ve üniversitelerin haricindeki tüm devlet idarecisi, denetimcisi ve görevlilerini kapsamaktadır.

Etik Davranış İlkeleri

Etik davranış kurallarının neler olduğu hususunda düzenleme yapılması yetki olarak, 5176 sayılı Kanun gereği KGEK'na aittir. Etik Kurulunun bu

kapsamda hazırlamış olduğu yönetmelik, Bakanlar Kurulunun onayını da alarak, 13 Nisan 2005 tarihinde 25785 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmelikte Etik Davranış Kuralları, genel olarak şu şekilde sıralanmıştır. (ERYILMAZ,1995);

- Kamuya hizmet etme anlayışı,
- Topluma hizmet etme anlayışı,
- Hedef ve misyona sadakat,
- Doğruluk ve tarafsızlık,
- Saygınlık ve güven,
- Alçak gönüllülük ve saygı,
- Yetkili organlara bilgi verme,
- Kişisel menfaat çatışmalarından uzak kalma,
- Görevi kötüye kullanmama,
- Hediye kabul etme ve çıkar oluşturma yasağı,
- Devlete ait araçların ve imkanların kullanımı,
- Gereksiz harcamalardan uzak durma,
- Yalan ve Yanlış beyanlarda bulunmama,
- Bilgi aktarma, şeffaf olma ve karar alma sürecine katılma,
- İdarecilerin sorgulanabilir olması,
- Mal beyanında bulunma,
- Emekli olmuş devlet çalışanlarına yönelik toleranssız uygulama.

Yerel siyasette, etik kavramının anlam ve önemi

Siyaset yapma ortamının oluşturulabilmesinin temel şartı, bir arada yaşayan bir halkın veya bir toplumun orada bulunmasıdır. Sadece bir kişiyle siyaset yapmanın mümkün olamayacağını belirtmek gerekir. Siyaset toplum içerisindeki karşılıklı iletişime dayalı olarak oluşturulan bir kavramdır. Benzer bir şekilde toplumda ahlaki değerlerin nasıl oluştuğunu inceleyecek olursak; inanç, kültür, gelenek ve göreneklerin ve bölgesel özelliklerinde etkisiyle ortaya çıkan, toplumsal değerlerin karışımından oluşan bir etik kavramından söz edilebilir. Bu nedenle, toplumda inanç olgusunun, kültürel değerlerin, gelenek ve göreneklerin toplumsal yapı içerisinde nasıl ve ne şekilde ortaya çıktığını irdelemek gereklidir. Toplum bilimcilerin genel olarak hem fikir oldukları bir konuda, toplumda temel ahlak kurallarının, toplumun inanç esaslarıyla bir bütünlük içerisinde olmasıdır. Bunun yanı sıra zeka, düşünce, duygu, ilke, gelenek ve bölgesel bazı özelliklerinde ahlak kavramının oluşumunu etkileyebileceği şekilde

çeşitli görüşler mevcuttur. Bu düşüncelerden yola çıkarak, ahlak kavramının oluşumunu etkileyen bu hususların nasıl meydana geldiğini anlamak için eski tarihlerin incelenmesi gerekir. Eski tarihlerde yaşamış toplumlarla ilgili bilgileri, arkeolojik çalışmalar ve tarihi belgeler ışığında bir ölçüde öğrenebilmek mümkündür. Bu bağlamda, bilinmesi gereken konu, dinsel ve kültürel ilkelerin oluşumu ve uygulanması noktasında, toplumsal yaşamı ve siyasal yaşamı da etkilemiş olmasıdır. Siyaset kavramı ve inanç olgusu sadece halk içinde ve toplumsal yaşamla beraber karşılıklı etkileşim içinde olmuş ve bu durum tarihin akışı içerisinde bazı değişiklikler göstermesine rağmen bugüne kadar devam etmiştir. Bu tarihin akışı içerisinde sosyal ve siyasal yaşam noktasında belirgin bir etki oluşturan ahlaki kurallar ve bu kurallar arasındaki etkileşim ve değişimi irdelemek, bugün siyaset ve ahlak ilişkisini değerlendirme konusunda faydalı olacaktır⁶. (MİKAİL, ATEŞ, 2011)

Günümüzde, kamu ve özel sektör etiği arasında farklılıklar mevcuttur. Kamu yönetiminde etik daha kapsamlı bir şekilde ortaya konulmuştur ve kamu etiği güçlü yönetsel yasa geleneklerine ve hukuk düzenine dayanır. Kamu yönetiminde etik ilkelerin uygulanması başlı başına bir hedef olarak değerlendirilir. (ÖZTÜRK, 1999) Hem genel siyaset, hem de yerel siyaset açısından rüşvet, yolsuzluk, çıkar çatışması, çevresel ve sosyal sorumluluk anlayışı etiğin temellerini oluşturur. Stratejik yönetim amaçlı belirlenen stratejiler, politikalar, hedefler, yöneticilerin ve çalışanların davranışları, siyasi yönetimler açısından bu çerçevede değerlendirilmelidir. Siyasi yönetimin amaca odaklanması, bu amaca gidecek yolları belirleme ”amaca giden her yol mübahtır” anlayışını beraberinde getirmemelidir. Çünkü strateji anlayışına sahip bir siyasi yönetim, amaca ulaşmada etkin liderlik, etik, örgüt kültürü, çalışanlarında düşünülmesi, vatandaş odaklı olma ve iyi hizmet sunma kriterlerini göz önünde bulundururken, bu siyasi yönetimin uzun dönemli olma özelliğini de kazandırmayı amaçlar. Bu ise toplumsal, kültürel ve yasal anlamda etiği beraberinde getirir.

Etik Anlayışının İçerik Bakımından Değerlendirilmesi

Etik, Hukuk ve İnanç birbirleriyle etkileşim içerisinde olan kavramlardır. Bu etkileşimi sağlayan ilkeleri şu şekilde sıralayabiliriz;

- Adaletli olma

- Eşitlikçi ve Tarafsız olma
- Doğru ve Dürüst olma
- Sorumluluk bilincinde olma

Bunlara ayrıca bazı olumlu ve olumsuz nitelikteki davranışları ekleyebiliriz:

Olumlu nitelikteki davranışlar;

- Sözünde durmak
- Onurlu olmak
- Açık sözlü olmak
- Tutarlı olmak
- Kişisel bütünlük
- İnsancıl olmak, insanlara yardımcı olmak
- Emaneti ehline teslim etmek

Olumsuz nitelikteki davranışlar;

- Yalan söylemek
- Hile yapmak
- Hırsızlık yapmak
- Yolsuzluk yapmak
- Hasetlik yapmak
- Dedikodu yapmak
- Açıgözlü olmak
- Dalkavuk yapmak
- Rüşvet almak

Bu konu ile alakalı olarak çok sayıda örnek verebiliriz. Fakat bu etik kuralların tamamını anlatmış olduğumuz dört esas başlık altında birleştirmek mümkündür. Bunun yanı sıra bu etik kurallar her toplumda farklı bir biçimde uygulanabilir. Toplum içerisinde ihtiyaç duyulan bu etik kuralların, toplumsal yapı, devlet işleyişi ve demokratik sistem açısından vazgeçilmez bir önemi vardır.

Belediyelerde etik kültürünün oluşumu

Belediyeler, yerelde hizmet sunmanın yanı sıra, demokrasi, kalkınma, çoğulculuk ve katılımcılık olgularının oluştuğu başlangıç noktalarıdır. Yerelde önemli görevler üstlenen belediyelerde, etik ilkeler bakımından birtakım olumsuz yönetsel uygulamalara da rastlamak mümkündür. Belediyelerin, etkin bir hizmet sunabilmesine, bunun yanı sıra demokratik,

çoğulcu, gelişime yönelen ve birey odaklı bir yönetim yapısına ulaşabilmesini engelleyen en önemli sorunlardan biride etik olmayan uygulamalar ve kararlardır. Etik ilkeler ile bağdaşmayan bu uygulamalar ve kararlar aynı zamanda yönetimde yozlaşmayı da beraberinde getirmektedir. Yakın zaman içerisinde çözülmesi mümkün görünmeyen etik dışı uygulamalar konusu toplumdaki güven duygusunu da olumsuz yönde etkilemektedir. Bu konuda sorumluluk sahibi kişilerin toplumun bazı kesimlerinin beklenti ve taleplerini yerine getirmek amacıyla bir takım etik dışı yollara başvurduğu da bir gerçektir.

Etik Değerlerin İlk Basamağı Olarak Belediyeler

Geçmişten günümüze kadar yerel yönetimlerin birincil öncelikteki gaye ve hedeflerinin, demokratik yaşam biçimi, katılımcılık ve çoğulcu yönetim anlayışı olgularını hayata geçirme ve bunu yönetim işleyişi içerisinde uygulama gayreti olduğu bilinmektedir. Çağdaş demokrasi anlayışının temel olgularından olan katılımcılık olgusunun yerel yönetimlerde kolaylıkla uygulamaya konabiliyor olması, yerel yönetim (belediyeler) ve demokrasi arasında yakın bir ilişki olduğunu göstermekte ve var olan bu ilişkiyi güçlü kılmaktadır. (ÇİFTÇİ, 1989). Genel olarak bakıldığında, ülkenin tamamında merkezi yönetim başta olmak üzere demokrasi kültürünün tam olarak yerleşmemiş olması, yerelde de bu eksikliği hissettirir. Sistemin tamamında demokratik uygulamalar işlerlik kazanmadığı müddetçe, sistemin alt kademelerinde bu işlerliğin sağlanması mümkün değildir. Yerel yönetimlerde (belediyelerde) demokrasi kültürünün gelişebilmesi için, ülkenin genel yönetiminde demokrasi kültürünün oluşması temel koşuldur. (KELEŞ, 1995)

Belediyelerde Ortaya Çıkan Etik Dışı Uygulama Biçimleri

Belediyeler hakkında, Etik Kuruluna çok sayıda şikayet başvurusunda bulunmaktadır. Bunlar, belediyelerin personel alımında usulsüz davrandığı, verilen yargı kararlarına uymadığı, imar uygulamalarında usulsüzlük yaptığı, belediye başkanlarının kişisel harcamalarını belediyenin kaynaklarından karşıladığı ve gereksiz danışmanlık hizmeti alındığı gibi konularda yapılmaktadır.

Yerel Yönetimlerde Katılımcı Mekanizmalar ve Çıkar Çatışmaları

Yerel yönetimlerde halkla iletişim, genel idareye göre daha yakın ve doğrudan bir şekilde olabilmektedir. Yerel yönetimlerin halka yakın olması, halkın günlük ihtiyaçlarını ve beklentilerini tespit etme ve karşılama açısından önemli bir husustur. Belediyelerin yapmış oldukları iş ve icraatları, genel siyasetin şekillenmesi bakımından önem arz etmektedir. Kentlerde yaşayan halkın doğrudan iletişim kurabildiği, yüz yüze görüşebilme imkanının olduğu ve ihtiyaçlarını talep ettiği yerel yönetimler, toplumun bu ihtiyaçlarını karşılama noktasında yasal sorumluluk taşıyan kurumlardır. Yerelde oluşan çıkar gruplarının varlığı, bölgede gelişen siyasi süreçleri, yerel yönetimlerin karar alma ve uygulama süreçlerini etkileyen bir faktördür. Belediye meclislerine seçilme ve temsil yetkisi elde etme konusunda, her bireyin seçme ve seçilme hakkı olmasına rağmen, günümüz koşullarında bunun fazla uygulanabilir olmadığı görülmektedir.

Çıkar Çatışması ve Yolsuzlukla Mücadele ile İlgili Yapılan Araştırmalarda Öne Çıkan Tespitler

Yerel yönetimlerde ortaya çıkan yolsuzlukların esas nedenlerini çözümlenmek.

- a- Yerel yönetimlerde yürütülen küresel yozlaşmaya karşı kampanyalardaki odak nokta doğru belirlenmeli.
- b- Yerel yönetimlerin topluma en yakın yönetim kademesi oldukları için, burada görev yapan personelin çalışmalarında sorumlu ve şeffaf davranmaları gerekir.
- c- Yerel yönetimlerde yolsuzlukları önleme noktasında ortak hareket etmek, bu konuda kolaylık sağlar.
- d- Ulusal düzeydeki siyasetçiler genelde siyasi kariyerlerine yerel yönetimlerde başlamaktadırlar.
- e- Ulusal ve yerel devletin bütün kadrolarında istihdam anlayışını tekrar tasarlayarak, doğru ve liyakatlı idarecileri destekleyen teşvik projeleri geliştirilmeli.
- f- Hizmet, sorumluluk ve reform alanları genişletilmeli.
- g- Yerel yönetim görevlilerinin sorumluluklarını geliştirecek takip, denetleme ve yaptırım mekanizmaları etkinleştirilmeli.
- h- Yolsuzluklara karşı takip grupları oluşturulmalı.
- i- Yürürlükte bulunan rüşvetle alakalı mevzuat tekrar gözden geçirilmeli.

- j- Devlet dairelerinde cinsiyet farklarından doğan sorunların giderilmesi için yeni projeler geliştirilmeli.
- k- Mali harcamalar ve ekonomik aktivite konularında idarecilerin yetkileri sınırlandırılmalı.
- l- Kamu alanında istihdam konusu yeniden düzenlenmeli.
- m- Belediye başkanlarının görevleri dışında özel sektör alanında faaliyette bulunmasına müsaade edilmemeli.
- n- Belediye başkanlarına verilen maaş ve yetkileri, sorumlulukları nispetinde artırılmalı.
- o- Kamu kurumları, özel sektörde sunulan hizmetleri vermemeli.
- p- Kamu, özel sektör tarafından yürütülen faaliyetleri, etkin bir denetime tabi tutmalı
- q- Belediyelerde yapısal bir revizyon gerçekleştirilerek, hazine garantisinde borçlanmalar engellenmeli.
- r- Belediye bütçeleri, sivil toplum kuruluşlarında oluşturulacak komisyon tarafından denetlenmeli.
- s- Belediyelerde yolsuzluklara kaynak teşkil eden, şirketler, fonlar, vakıflar ve buna benzer kuruluşlar kapatılmalı.

Belediyelerde Çalışanlara Yönelik Etik Konusunda Eğitim ve Bilinçlendirme Çalışmalarının Yapılması

Mahalli idarelerde görevli olan kamu personelinin, bilerek veya bilmeden etik dışı davranmaları mümkündür. Görevliler, kişisel çıkar elde etmek için, etik dışı davranabilmektedirler. Kişisel çıkarlar uğruna kamu yararı ihlal edilebilmektedir. Bu tür davranışlarda bulunan çalışanların, engellenebilmesi için caydırıcı yasal yaptırımların uygulanması gerekir. Bu ise hukuki süreçlerin işletilmesi ile ancak mümkün olabilir. Fakat, etik olmayan her davranış neticesinde yasal işlem yapılmasına gerek olmayabilir. Bazı durumlarda, davranış ve uygulamaların etik ilkelere ters düşmesine rağmen yasalara uygun olması da mümkündür. Görevliler bazen etik ikilem içerisinde kalarak, farkında olmadan etik dışı davranabilirler. Bunların dışında vicdani olarak bir zafiyet içerisinde bulunan kişilerinde etik dışı davranmaları mümkün olabilir. Etik ilkeler ve etik ikilemler ile ilgili belediye çalışanlarının, kapsamlı bir eğitime tabi tutulmaları gerekir. Sokrates “Ahlak öğretilmez, o özümşenerek yaşanır.” Sözü ile, bir konuda bilgi sahibi olmanın çok önemli olmadığını, o bilginin davranışlara yansıtılması gerektiğini bizlere anlatmaktadır. Etik ilkeler konusunda verilen

bilgileri, çalışanlar içselleştirerek benimsemiyorsa, o bilginin uygulamada bir karşılığı da yoktur, o bilginin kişi açısından herhangi bir faydası ve değeri de yoktur. Ayrıca, yerel yönetimlerde belediye başkanlarının ve üst düzeyde bulunan amirlerin belediye personeline karşı güzel örnek olmaları gerekir. Etik kültürün oluşturulmasında, anlatılanlardan çok bu ilkelerin örnek kişiler tarafından davranışlara yansıtılması daha etkilidir. Bu nedenle üst düzeyde bulunan kişilerin, personele karşı davranış ve yaşam biçimleriyle güzel örnek olmaları gerekmektedir. Bunun yanı sıra, yerel yönetimlerde görev yapan personele yönelik, etik ilkeleri anlaşılır kılacak eğitimlerin mutlaka verilmesi gerekir. Eğitimlerin verilmesi noktasında, çalışanların hem akıl hem de vicdanına yönelik olmalıdır. Etik ilkelerin ihmal edilmesi, duyarsız ve sorumsuz davranılması hususunda, bunun toplumun her kesimini olumsuz etkileyeceği, eğitim sürecinde anlatılmalıdır.

Sonuç

Yerel yönetimlerin varlığı tarihi süreç içerisinde demokrasilerin ve özgürlüklerin merkezi ve ilk basamağı olarak ortaya çıkmıştır. Ülkemizde bu süreç, belediyelerin kuruluşunda esas amacın, yerelde toplum ihtiyaçlarının karşılanabilmesi anlayışının hakim olduğu bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerel yönetimler, gelişmiş kamu yönetim anlayışından, bu anlayışın benimsediği perspektif ve etkinlikten her yönüyle etkilenmiştir. Yerel yönetimlerde, etik dışı davranışların, yönetim işleyişi içerisinde temel bir sorun olduğu fark edilerek, yönetim mekanizması içerisinde oluşabilecek yozlaşmayı önleyebilmek düşüncesiyle birçok formülasyonlar geliştirilmiştir. Dünyada küreselleşmenin de etkisiyle bir takım kurumsal yapılarda oluşan yozlaşma kavramı, bir ülkenin iç sorunu olmanın ötesinde uluslararası nitelikte bir olguya dönüşmüştür. Bunun neticesinde, dünya çapında etik dışılığı önleyebilmek amacıyla yönetsel etik kodlar ve ilkeler geliştirilmeye başlanmıştır. Ülkemizde bu kapsamda, 2004'te çıkartılan 5176 sayılı kanunla "Kamu Görevlileri Etik Kurulu" oluşturulmuş ve göreve başlamıştır. Yerel yönetimlerde, oluşturulan bu kurulun denetimine tabi olan kurumlar arasındadır. Büyükşehir Belediyeleri, İl ve İlçe Belediye başkanlıkları ve diğer belde Belediye Başkanlıkları bu kurulun denetim kapsamındadır. Etik ilkeleri belirleme ve uygulama noktasında, çıkartılan 5176 sayılı bu yasa gereği, Belediyelerin yönetim mekanizmaları ve kurumsal yapıları içerisinde, etik kültürü yerleştirme, geliştirme ve çalışanların karşılaşmış oldukları etik

problemlerle alakalı tavsiye ve yönlendirmelerde bulunmak amacıyla etik komisyonları kurulmuştur.

Belediyelerde, yönetim kademelerinde bulunan yöneticiler bakımından, etik ilkelerin benimsenip, kurumsallaştırılması ile ilgili şu önerileri sunabiliriz;

- Belediye Başkanlıklarında, başkan ve diğer çalışanların topluma karşı sosyal sorumluluk duygularının geliştirilmesi
- Etik Kültürünü yerleştirmek amacıyla belediye personeline periyodik olarak etik değerleri öğretici ve özendirici eğitimin verilmesi
- Yerel yönetimler kapsamında yasalara ve mevzuata uygun davranma anlayışının yerleştirilmesi
- Yönetimin işleyişi ile alakalı toplumu bilgilendirici duyuruların usulüne uygun bir şekilde yapılması
- Belediyenin, yönetim, karar alma süreçleri ve iç işleyişi ile ilgili bütün bilgilerin toplumun ulaşabileceği açıklıkta olması
- Etik ilkeler ve yerel yönetimler arasındaki ilişkiyi belirleme noktasında, akademik çalışmalar yapılarak, görevlilerin eğitim dönemlerinde bu çalışmalardan faydalanmasının sağlanması
- Bir hizmetin sunumunda, yasalara uygunluk, kamu yararı ve toplumsal fayda anlayışının gözetilmesi
- Belediye yönetici ve çalışanlarının şeffaflık, katılımcılık ve hesapverebilirlik gibi etik değerleri tam olarak uygulayabilmek için gayret sarf etmeleri
- Katılımcı demokrasi anlayışının bir örneği olan, kent konseylerinin işletilmesinin sağlanması ve etkinliğinin artırılması
- Belediyelerde görev yapan personelin özlük hakları ve mali imkanlarının iyileştirilerek, bu konuda belirli bir standart oluşturulması
- Denetim mekanizmalarının etki alanları genişletilerek, daha kapsamlı bir şekilde bu mekanizmaların işletilmesi

Bu önerilerin geliştirilmesi ve çoğaltılması mümkün olmakla birlikte, yerel yöneticiler, bölgelerinde var olan etik değerler noktasında yeni metotlar ve bakış açıları oluşturabilirler. Yerel yönetimlerde etik değerlerle örtüşen bir yönetim anlayışının oluşması, toplumda yerel yönetimlere karşı duyulan güveni ve itibarı artıracak bir etki yaratacaktır. Belediyelerin çalışmalarında dikkat etmesi gereken diğer bir hususta, toplumun öncelikli ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak, çalışma planlamasını buna göre yapması, böylece toplumsal beklentilerin karşılanması ve toplumsal

memnuniyetin sağlanabilmesidir. Yerel yöneticiler görevleri boyunca başarılı bir süreç ortaya koyabilmek için, başta imar uygulamaları olmak üzere belediyelerin mali imkanlarını etkin ve verimli kullanılmak ve kaliteli hizmet üretme, nitelikli ve şeffaf bir yönetim anlayışına sahip olmak gibi etik değerleri benimsemelidirler. Yerel demokrasi ve yerel siyasette etik kültürünün varlığı, modern hayatın vazgeçilmez bir yansımasıdır. Uygur yaşam kültürü ve küresel değişim faktörleri, etik anlayışını günümüzde gerekli, sürdürülebilir, yaygın ve etkin kılan en temel unsurlardır.

KAYNAKÇA

- [1] Aydın, İ (2003). *Eğitim ve Öğretimde Etik 73-74*, PEGEM-A Yayıncılık, Ankara.
- [2] Çiftçi, O, (1989). *Yerel Yönetimlerde Temsil Belediye Örneği 226*, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü yayımları, Ankara.
- [3] Eryılmaz, B. (2008). Etik Kültürü Geliştirmek. *Türk İdare Dergisi*. 459, 1-12.
- [4] Fromm, E (1981). *Sevme Sanatı*. Işıtan GÜNDÜZ (Çev.). 86, Sayı Kitap Pazarlama, İstanbul.
- [5] Keleş, R. (1995), Yerel Demokrasinin Neresindeyiz. *Yeni Türkiye Dergisi*, 1, 4.
- [6] Lambertson, L., Leslieminor, H. (1995). *Human Relations: Strategies For Success 17-19*, Irwin Mirror Press, Chicago.
- [7] Mikail, E.H., Ateş, F. (2011). Siyaset ve Ahlak İlişkisi. *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi*, cilt 3 sayı 11, s.61-62.
- [8] Öztürk, N. K. (1999). Kamu ve Özel Yönetim Etiği: Benzerlik ve Farklılıklar. *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 32, Sayı 2, S.15.
- [9] Nuttall, A. (1997). *Kamuda Etik*, http://www.tbmm.gov.tr/etik_komisyonu/belgeler/makale_KamudaEtik-inayetAydin.pdf, (29.04.2015).